

Följderna kan vara allvarliga om grundvattnet förorenas

Var noggranna på grundvattenområdena!

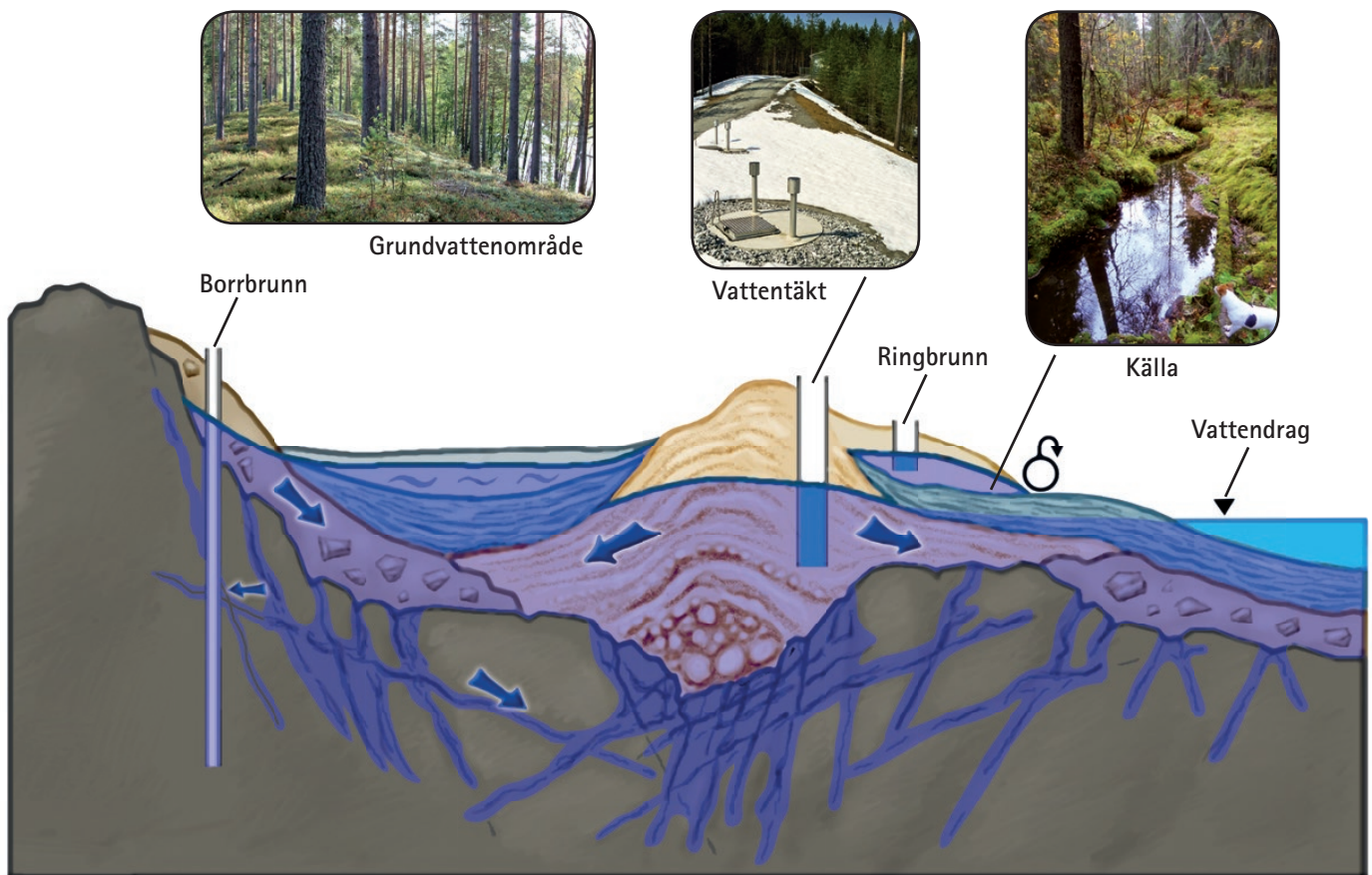

Småindustri

Grundvattnet är vårt dricksvatten

Grundvatten bildas då regn- och smältvatten infiltreras i jordlagren. Det är vatten som fyller de öppna porerna i jordmånen och sprickor i berggrunden. Grundvatten förekommer djupt nere i jorden nästan överallt. De grundvattenreserver som är av största betydelse för vattenförsörjningen har klassats som grundvattenområden. Man kan lägga märke till grundvattenområden i form av sand- och grusåsar och tallmoar.

Över 60 % av det hushållsvatten som distribueras av vattenverken i Finland är grundvatten eller artificiellt grundvatten. Dessutom används hushållsvattensbrunnar allmänt i glesbygden. Grundvattnen måste skyddas, för att vi ska ha tillgång till dricksvatten av god kvalitet nu och i framtiden. Grundvatten som sipprar till ytan vid källor eller rinner ut till vattendragen, och vidare till sjöar påverkar också tillståndet.

Figur: GTK, Grundvattnets förekomst, illustration Harri Kutvonen Fotografier: Anne Petäjä-Ronkainen

	Berggrund		Strandavlagring		Grundvattnets yta
	Morän		Lera		Vattenflödets riktning
	Istidsavlagring (Ås)		Torv		Källa

Lagen förbjuder förorening av grundvatten

Miljöskyddslagen förbjuder förorening av grundvatten. Enligt förbudet får inte ämnen, energi eller mikroorganismer behandlas på ett sådant sätt att grundvattnets kvalitet kan bli skadligt för hälsan. Den vars verksamhet har förorenat mark eller grundvatten har plikten att rengöra den förorenade marken eller grundvattnet. De förorenande ämnena kan spridas till stora områden med grundvattenflödet. Det är svårt, långsamt och dyrt att rengöra förorenat grundvatten.

Vid skydd av grundvatten tillämpas också andra lagar och kommunala bestämmelser.

Kemikalier och bränslen kan förorena grundvattnet

Ett stort enskilt läckage eller långsamt sipprande av kemikalier eller bränslen i jordmånen kan förorena grundvattnet och göra det odrickbart. Bränslen, tvättmedel, lösningsmedel och ytbehandlingskemikalier innehåller föreningar som löser sig i vatten (t.ex. tungmetaller och organiska PAH-föreningar), vilka kan infiltreras från markytan och nå grundvattnet. Dessa föreningar som är skadliga för hälsan kan ge sig till känna i grundvattnet flera år efter att de har läckt ut i jordmånen. Risken för infiltrering är störst om jordlagren består av grov sand och grus.

Hur förhindrar du att skadliga kemikalier når grundvattnet?

Ta reda på egenskaperna hos de kemikalier du använder. Tillverkarna av kemalieprodukter ska tillhandahållarna köparna av sina produkter med ett skyddsinformationsblad. Informationsbladet innehåller bland annat information om transport och hantering av kemikalien samt information om dess sammansättning och egenskaper, vilka kan behövas till exempel i fall av läckage. Bevara skyddsinformationsbladet på ett ställe där de lätt hittas.

Uppbevara farligt avfall (tidigare problemavfall) i täckt och låst förråd med tätt underlag och kantkonstruktioner som förhindrar spridning av eventuella läckage. Till farligt avfall inräknas avfall som är brand- eller explosionsfarligt, innebär risk för smitta, är skadligt för hälsan, är skadligt för miljön eller farligt på något annat sätt.

Håll inte urbruktagna kemikalier, batterier och spillolja i lager, utan lämna dem till en mottagningspunkt för farligt avfall så fort som möjligt.

Kemikaliebehållare ska både inom- och utomhus vara försedda med givare som anger läckage och dubbel mantel eller så ska de placeras i täta och korrosionsbeständiga bassänger. Skydds-bassängen ska vara så stor att dess volym räcker till för att samla upp eventuella läckage och den ska vara skyddad för regnvatten.

På grundvattenområden rekommenderas i första hand oljebehållare som placeras inomhus ovanpå marken. Behållare som placeras utomhus ska vara utrustad med dubbel mantel eller en tät skydds-bassäng, skyddad för regnvatten. Behållaren måste uppfylla fastställda krav och vara försedd med överpåfyllningsskydd. I vissa kommuner är underjordiska behållare helt förbjudna.

Kom ihåg att låta en av Säkerhets- och kemikalieverket godkänd aktör granska din underjordiska oljebehållare inom tio år efter att den tagits i bruk. Därefter skall behållarens skick granskas med 2 - 10 års intervaller, beroende på behållarens kvalitet och konditionsklass. Lämna en kopia på granskningsprotokollet till räddningsmyndigheten. Kravet på att granska behållare är lagstadgat. Krav på granskning av bränsle- och kemikaliebehållare ovanpå marken föreskrivs i kommunernas miljöskyddsbestämmelser.

Led vattnen från service- och reparationshallar till avloppsvattennätet via sand- och oljeavskiljare. Kom också ihåg att granska, underhålla och vid behov tömma avskiljarna minst en gång per år. Det vatten- och oljeblandade avfall som uppstår i avskiljaren ska lämnas till ett motagningsställe för farligt avfall.

Se till att regn- och smältvatten inte kommer åt att skölja med sig kemikalier, farligt avfall eller oljeprodukter från gårds- och lagerområden.

I fall av läckage är det snabba ryck som gäller! Försök hindra läckaget och dess effekter. Meddela omedelbart läckaget till nödcentralen (112), som ger anvisningar för vidare åtgärder. På grundvattenområde ska läckaget utan dröjsmål meddelas också till kommunens miljöskyddsmyndighet och vattenverk.

Områden för lastning och lagring av kemikalier och bränslen ska förses med absorberingsmaterial, kemikaliedukar och läckageskydd. Det är också viktigt att snabbt stänga och skydda avlopp för avlopps- och dagvatten.

Foto: Mirjam Orvomaa

Tilläggsuppgifter

Miljöförvaltningens öppna miljö- och geoinformations-tjänst är en gratis datatjänst, vars karttjänst Karpalo innehåller grundvattenområdets gränser och du kan kontrollera där ifall din fastighet är belägen på grundvattenområde www.syke.fi/avointieto (främst på finska).

Lantmäteriverkets karttjänst Paikkatietoikkuna (www.paikkatietoikkuna.fi) innehåller också grundvattenområdets gränser.

Kommunens miljöskyddsbestämmelser innehåller detaljerade bestämmelser med anknytning till beaktande av jordmån, grundvatten och grundvattenområden. Kommunens avfallshanteringsbestämmelser innehåller anvisningar för sortering, uppbevaring och lämnande av avfall till sakenlig mottagningspunkt. Kommunens byggnadsordning reglerar på vilket sätt grundvattnet skyddas i samband med grävnings- och byggnadsarbeten.

På Säkerhets- och kemikalieverkets webbplats (www.tukes.fi) finns det flera guider som ger råd för sakenlig hantering av kemikalier:

- Placering av produktionsanläggningar
- Hantering av kemikalie- och säkerhetsrisker i småföretag
- Lagring av farliga kemikalier

Företag som är godkända av Säkerhets- och kemikalieverket utför granskningar av oljecisterner. En förteckning över granskningsföretag och deras kontaktuppgifter samt anvisningar för säkrande av oljecisternens skick finns på Tukes webbplats www.tukes.fi/fi/Kuluttajille/Koti-ja-kodin-tekniikka/Oljylammityslaitteistot/.

På Lahden ammattikorkeakoulus projektsida för oljecis-

ternrisker TANKKI (www.lamk.fi/projektit/tankki) finns ett flertal guider om underhåll och kontroll av oljecisterner och oljeeldningsaggregat.

Anvisningar för underhåll av oljeeldningsaggregat finns också på Oljebranschens Servicecentral Ab:s webbplats www.oljylammitys.fi/.

Centrala lagar, förordningar och beslut

- Kemikalielagen 599/2013
- Kemikalieförordningen 675/1993
- Miljöskyddslagen 527/2014
- Miljöskyddsförordningen 713/2014
- Avfallslagen 646/2011
- Avfallsförordningen 179/2012
- Lag om säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor, sk. kemikaliesäkerhetslagen 390/2005
- Statsrådets förordning om säkerhetskraven vid industriell hantering och upplagring av farliga kemikalier 856/2012
- Statsrådets förordning om övervakning av hanteringen och upplagringen av farliga kemikalier 685/2015
- Statsrådets förordning om ämnen som är farliga och skadliga för vattenmiljön 1022/2006

FINANSIERAD AV

Vattenverksföreningens
Utvecklingsfond

Vattenskyddsföreningen för
Vanda å och Helsingfors regionen rf

I SAMARBETE MED

Vesilaitosyhdistys
Vattenverksföreningen VVY

MTK

Vantaanjoen ja Helsingin seudun
vesiensuojeluyhdistys ry

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Kuntaliitto
Kommunförbundet

Pelastuslaitosten
kumppanuusverkosto

TAPIO

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

S Y K E

PRO
Agria

PYHÄJÄRVI INSTITUUTTI

GRUNDTVATTENBROSCHYRERNA KAN LADDAS NER PÅ ADRESSEN

www.ymparisto.fi/pohjavedensuojelu/esitteet